

Beslut 2017-05-11

Frilansjournalists research inte plagierad

Yrkesetiska nämnden har beslutat att inte klandra två journalister som rapporterat om uppgifter som också ingick i en granskning gjord av en frilansjournalist. Frilansjournalisten anmälde journalisterna eftersom han ansåg att de plagierat hans research utan att ange honom som källa.

Frilansjournalisten hade jobbat cirka tre månader med en omfattande granskning av sjukförsäkringssystemet. Han publicerade sin artikel på två olika sajter. Innan artikeln publicerades hade han försökt sälja materialet till olika redaktioner men samtliga hade tackat nej. Någon vecka efter att frilansjournalistens artikel lades ut på nätet publicerade en morgontidning och ett nyhetsprogram i en stor tv-kanal nyheter, som enligt anmälaren påminde om det han kommit fram till i sin granskning. Frilansjournalisten anmälde reportrarna på tidningen respektive tv-kanalen till Yrkesetiska nämnden.

Yrkesetiska nämnden har tagit ställning till huruvida de båda reportrarna brutit mot yrkesregel 13 som säger att journalister ska ”Ange källan när en framställning huvudsakligen bygger på annans sakuppgifter”.

Anmälan mot reportern på tidningen:

Anmälaren hade vid två tillfällen erbjudit tidningen att köpa researchmaterialet. När han fick kännedom om tidningens text som påminde om hans artikel mailade han reportern och förklarade att han hade erbjudit tidningen att köpa materialet men att tidningen tackat nej. Han förklarade i mailet att han tyckte att det var skamligt och ohederligt att göra en rewrite på storyn utan att ge cred.

Reportern på tidningen svarade att hon är intresserad av och bevakar frågor om socialförsäkringar och pension och att hon tycker att det är bra ju fler som skriver om frågorna. Hon förklarade också att hon inte är insatt i vilka kontakter frilansjournalisten haft med andra på redaktionen.

I sitt svar till Yrkesetiska nämnden förklarade reportern vidare att artikel som hon skrev inte byggde på hans sakuppgifter utan på grundlig research som hon själv hade gjort. Hon hade bland annat kontaktat Försäkringskassan och fått ut nya uppgifter. Hon letade information på nätet för att hitta en person som drabbats av fenomenet. Hon tog också fram en graf och kontaktade en specialist i ämnet för att stämma av sina beräkningar.

Nämndens bedömning:

Nämnden konstaterar att det tycks ligga en gedigen research bakom den artikel som frilansjournalisten har publicerat. Nämnden utesluter inte att reportern på tidningen kan ha inspirerats av de uppgifter som presenteras i frilansjournalistens artikel. Nämnden kan dock inte se att uppgifterna är så unika att en annan reporter inte

skulle använda sig av samma uppgifter, bearbeta och skriva en helt annan och självständig artikel om samma ämne. Nämnden konstaterar också att i och med att frilansjournalistens artiklar om ämnet publicerats så var de allmänt tillgängliga att läsa och inspireras av.

Reportern på tidningen har i sitt brev till nämnden redogjort för hur hon kontaktade Försäkringskassan och fick nya uppgifter. Hon har även stämt av uppgifterna med en expert. Hon har tagit kontakt med en organisation och på så sätt fått tag på ett eget case. Reportern kan därmed inte anses ha byggt sin artikel huvudsakligen på de sakuppgifter som kommit fram i anmälarens research.

Beslut: nämnden beslutar att inte klandra reportern.

Anmälan mot reportern på tv-kanalen:

Anmälaren erbjöd researchmaterialet till bland andra redaktionen där den anmälda reportern jobbar, men fick nej. Efter hans artikel hade publicerats blev dock flera redaktioner intresserade av materialet. Bland annat hörde den anmälda reportern av sig. De pratade på telefon i cirka 10 minuter om anmälarens beräkningar. De pratade också om vilken cred han skulle få och hur han skulle tituleras.

Samtalet avslutades med att anmälaren erbjöd sig att maila över sitt källmaterial. En halvtimme efter samtalet fick anmälaren ett sms från reportern där hon förklarar att hon har fått fram uppgifter från Skatteverket vilket gör att hon inte kommer att använda anmälarens beräkningar.

I sitt svar till Yrkesetiska nämnden förklarade reportern att hon blev kontaktad av Vänsterpartiet som planerade ett utspel om sjukersättningen. Reportern tyckte att det lät intressant och fick del av uträkningar som Västerpartiet hade låtit göra. Hon gjorde även en bredare research och hittade då anmälarens artikel. Hon kontaktade honom och fick vissa uppgifter som hon först hade tänkt ta med men sedan utelämnade på grund av platsbrist. Istället fick reportern via Skatteverkets presstjänst kontakt med en expert som guidade henne genom Skatteverkets skatteuträkningsverktyg. Med hjälp av det fick hon fram den faktauppgift hon till slut använde vilket hon även meddelade anmälaren.

Nämndens bedömning:

Reportern har uppgett att hon kontaktade anmälaren för att hon först avsåg att använda sig av vissa uppgifter i hans research. De hade en överenskommelse om att det skulle framgå att han låg bakom källmaterialet. Reportern har uppgett att hon senare, valde att utelämnas uppgifterna och att hon därför även utelämnade anmälarens namn.

Att som journalist inledningsvis ha flera olika ingångar för att beskriva ett ämne är enligt nämnden inget ovanligt. Det kan inte heller anses ovanligt att en intervjuperson, uppgift eller vinkel väljs bort innan publicering. Det kan bero på utrymmesskäl eller andra överväganden. I det aktuella fallet valde reportern

dessutom att kontakta anmälaren och meddela honom att hon inte avsåg att använda hans uppgifter och därmed inte ange honom som källa. Enligt nämnden var det ett schysst agerande av henne, att hon på detta sätt informerade honom om vad hon avsåg ha med i sitt inslag.

Nämnden anser att det ämne som reportern valde att bygga sin rapportering kring skiljer sig mycket från de artiklar som anmälaren publicerat eftersom hon fokuserar på det utspel som Vänsterpartiet gjort. Hon kan därmed inte anses ha byggt sin rapportering huvudsakligen på hans sakuppgifter.

Beslut: nämnden beslutar att inte klandra reportern.